

Õiguskantsler

Teie 03.10.2014 nr

Meie 14.10.2014 nr 6-5/141226/1404268

**Vastuolu mittetuvastamine
Võnnu valla tunnustus tublidele õpilastele**

Lugupeetud

Täna Teid, et pöördusite minu poole Võnnu valla tublide õpilaste tunnustamise asjus. Täpsemalt palusite minu seisukohta, kas vald võib kohelda erinevalt valla õpilasi sõltuvalt sellest, kas laps käib oma valla koolis või käib riigigümnaasiumis. Esimesel juhul vald tunnustab oma valla lapsi edusammude eest, teisel juhul mitte.

Teatan Teile, et minu hinnangul on põhiseadusega kooskõlas valla otsus tunnustada vaid oma valla koolis käivaid õpilasi.

Selgitan järgnevalt oma seisukohta lähemalt.

Tulenevalt [põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse](#) (edaspidi PGS) §-st 57 tunnustatakse valdkonna eest vastutava ministri kehtestatud tingimustel ja korras õpilast õpingute jooksul, kiitusega põhikooli lõputunnistusel ning gümnaasiumi lõpetamisel kuld- või hõbemedaliga. Kool võib oma kodukorras sätestada ka muid tunnustusmeetmeid. See tähendab, et õpilase tunnustamise täpsem kord on iga konkreetse kooli (kooli direktori) kehtestada. PGS § 68 järgi on see kord õpilastele ja koolitöötajatele täitmiseks kohustuslik.¹

Kohalikul omavalitsusel, sh kui kooli pidajal (Võnnu Keskkooli pidajaks on Võnnu vald), pole seadustest tulenevalt kohustust lisaks koolile oma valla elanikest õpilasi või oma kooli õpilasi hea õppeedukuse eest premeerida või neid tunnustada. Kohalik omavalitsus võib siiski vabatahtlikult erinevaid toetusi või tunnustust jagada. Kahjuks Te ei selgitanud täpsemalt, milles väljendub Võnnu valla tunnustus Võnnu Keskkooli headele õppuritele – on see avalik tunnustamine või ka nt rahaline toetus. Mulle teadaolevalt pole Võnnu vald oma üldaktiga kehtestanud õppurite tunnustamise või toetamise tingimusi ja korda. Ehkki ma ei saa seetõttu hinnata konkreetset valla akti, selgitan järgnevalt üldiselt kohaliku omavalitsuse vabatahtlike toetuste kehtestamise põhimõtteid. Märgin, et samadest põhimõtetest saab lähtuda ka juhul, kui valla tunnustus ei seisnenud materiaalse hüve andmises, vaid nt tänukirja andmises, avalikus tunnustamises valla lehes või muus taolises tegevuses.

¹ [Võnnu Keskkooli kodukorras](#) on õpilase tunnustamine reguleeritud punktis 10.

[Eesti Vabariigi põhiseaduse](#) § 12 lg 1 esimene lause sätestab üldise võrdsuspõhiõiguse. Selle põhiõiguse kaitseala riivega on tegemist siis, kui leiab aset võrdses seisundis olevate isikute ebavõrdne kohtlemine.² Võrdsuspõhiõigus pole aga absoluutne õigus. Põhiseadusega on vastuolus vaid selline ebavõrdne kohtlemine, millel puudub legitiimne (põhiseadusega kooskõlas olev) eesmärk või mis on selle eesmärgi suhtes ebaproportsionaalne (pole seatud eesmärgi saavutamiseks sobiv, vajalik ning mõõdukas).³

Ehkki ka kohalik omavalitsus peab oma tegevuses isikute võrdse kohtlemise nõuet silmas pidama, on kohalik omavalitsus võrdsuspõhiõiguse piiramisel vabam, kui tegemist ei ole toetuste või teenustega puudust kannatavatele isikutele ega seesuguse toetuse või teenusega, mille osutamist nõuab kohalikult omavalitsuselt seadus.⁴

Olen oma praktikas mitmel korral hinnanud kohaliku omavalitsuse õigusaktide põhiseaduspärasust, kus probleemiks on asjaolu, et kohalik omavalitsus annab teatud toetust vaid oma valla (maakonna) koolide õpilastele: transporditoetust oma valla koolides õppijatele;⁵ toetust või stipendiumi oma valla kooli lõpetanutele;⁶ koolitoetusi oma maakonna gümnaasiumites õppijatele⁷. Üldistatult nähtub kõigist neist kaasustest, et kohalike omavalitsuste eesmärgiks oma valla (või maakonna) koolide õpilaste toetamisel on soov tagada oma vallas hariduse andmise jätkusuutlikkus, tugevdada kohalike koolide mainet, suurendada õpilaste arvu. Kooli olemasolu ja tugevus omakorda aitab säilitada kogukonda või seda suurendada. Oma kogukonna heaolu eest seismine ja kohaliku elu arendamine on aga kohaliku omavalitsuse põhieesmärk. Leidsin eespool viidatud asjades, et õpilaste erinev kohtlemine nimetatud eesmärkidel oli põhiseadusega kooskõlas.

Usun, et Võnnu vallal on kindlasti hea meel oma valla tublide õpilaste üle, kes õpivad väljaspool valda. Samas on mulle mõistetav valla tegevus, millega tõstetakse esile oma koolide ja nende õpilaste saavutusi, kuna see võib innustada lapsevanemaid ja lapsi valima kohaliku kooli hariduse omandamise kohaks ja Võnnu valla oma elukohaks.

Loodan, et minu selgitustest oli Teile abi. Tänan Teid veel kord pöördumise eest.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

Koopia : Võnnu Vallavalitsus (avaldaja nime ja kontaktandmeteta)

² RKÜK 07.06.2011 otsus asjas nr [3-4-1-12-10](#), p 36.

³ Samas, p 43.

⁴ RKPJK 08.03.2011 otsus asjas nr [3-4-1-11-10](#), p 62.

⁵ Seisukoht kättesaadav Õiguskantsleri Kantslei kodulehel, [otsetee](#).

⁶ Seisukoht kättesaadav Õiguskantsleri Kantslei kodulehel, [otsetee](#).

⁷ Seisukoht kättesaadav Õiguskantsleri Kantslei kodulehel, [otsetee](#).